

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

1. FEBRUAR 2024

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 25. januar. Møtet finner sted 1. februar. Fra regjeringen stiller utenriksminister Espen Barth Eide, kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery og energiminister Terje Aasland. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenfor bakgrunnsinformasjon knyttet til saker på dagsorden og andre relevante saker.

Kultur- og likestillingsministeren vil redegjøre for:

- To opphavsrettsdirektiver som ble innlemmet i EØS-avtalen i desember 2023 (digitalmarkeds-direktivet og nett- og videresendingsdirektivet)
- Andre EØS-relaterte saker på medie- og likestillingsområdet

Energiministeren vil redegjøre for:

- Energisituasjonen i EU, Norges samarbeid med EU på energiområdet, og aktuelt energiregelvek som er i EØS-prosess.

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- Avtaler med EU om EØS-finansieringsordninger og markedsadgang for sjømat
- Voldgiftssaken om snøkrabbe
- WTOs ministermøte i Abu Dhabi
- Nye EU-initiativ: EUs passasjermobilitetspakke

Andre relevante saker:

- Mineraler på havbunnen – debatt i Europaparlamentet

Rettsaker:

- Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 2. februar

Kultur- og likestillingsministeren vil redegjøre for:

Digitalmarkedsdirektivet og nett- og videresendingsdirektivet

[Digitalmarkedsdirektivet](#) og [nett- og videresendingsdirektivet](#) ble innlemmet i EØS-avtalen 8. desember 2023, ved EØS-komitebeslutning [nr. 333/2023](#) og [nr. 332/2023](#).

Begge direktivene er fra 2019, og inngår i [EUs strategi for et digitalt indre marked \(DSM-strategien\)](#). Direktivene skal bidra til å fremme det indre markedet på opphavsrettsens område, blant annet gjennom ytterligere harmonisering av opphavsretten ved digital og grensekryssende bruk av beskyttet innhold og ved å forenkle klarering av rettigheter i kringkastingsprogrammer fra andre medlemsstater. Departementet sendte 22. november 2023 et forslag til endringer i åndsverksloven mv. på [høring](#), med sikte på gjennomføring av de to direktivene i norsk rett. Høringsfristen er 15. mars 2024. I begge EØS-komitebeslutningene er det tatt forbehold om oppfyllelse av «forfatningsrettslige krav», dvs. (for Norges del) forbehold om Stortingets samtykke og gjennomføringer av påkrevde endringer i norsk lov. Samtykke og lovendringer som er nødvendige for at beslutningen kan tre i kraft skal som hovedregel foreligge innen seks måneder etter at EØS-komitebeslutningen ble vedtatt.

Digitalmarkedsdirektivet

[Digitalmarkedsdirektivet](#) innebærer ifølge [departementets EØS-notat](#) den mest omfattende revisjonen av opphavsretten siden [opphavsrettsdirektivet av 2001](#). Blant [hovedpunktene](#) i direktivet er nye regler som forenkler visse typer bruk av opphavsrettsbeskyttet materiale, herunder nye regler [om tekst- og datautvinning \(som blant annet har en side mot trening av kunstig intelligens\)](#); avgrensingsbestemmelser for bruk av opphavsrettsbeskyttet materiale i undervisningsinstitusjoner, forskningsinstitusjoner og kulturarvsinstitusjoner; nye regler for [avtalelisens](#); og nye tvisteløsningsregler for tilbydere av på-forespørselstjenester. Andre hovedpunkter er nye [rettigheter for utgivere av pressepublikasjoner](#), regler om forholdet mellom plattformtilbydere og rettighetshavere ved brukeropplaget innhold, og regler som skal sikre rimelig vederlag til opphavere.

Nett- og videresendingsdirektivet

[Nett- og videresendingsdirektivet](#) skal øke tilgangen til radio- og TV-program i EUs indre marked ved å gjøre det lettere å klarere opphavsrett og nært forbundne rettigheter, og bygger på det tidligere [satellitt- og kabeldirektivet](#) («satkabdirektivet»). Det nye direktivet har særlig betydning ved videresending av TV- og radioprogrammer på andre måter enn ved kabeldistribusjon. Blant direktivets [hovedpunkter](#) er at opprinnelseslandsprinsippet (som allerede gjaldt for satellittsendinger under satkabdirektivet) gjennomføres også for visse nettbaserte tjenester. Videre legger direktivet opp til obligatorisk kollektiv forvaltning av rettigheter for videresending også for andre distribusjonsformer enn kabelsendinger. Endelig gir direktivet regler om klarering av rettigheter ved såkalt «direkte injeksjon», dvs. der et kringkastingsforetak overfører signaler til en signaldistributør som overfører dem til allmennheten, men kringkastingsforetaket ikke selv overfører signaler til allmennheten.

Gjennomføring i norsk rett og forholdet til Stortingets anmodningsvedtak om klasseromsregelen

Gjennomføring av direktivene i [åndsverksloven](#) henger sammen med oppfølging av [to anmodningsvedtak](#) Stortinget fattet da loven ble vedtatt i 2018. En nyvinning ved loven var at den tidligere ulovfestede «[klasseromsregelen](#)» ble inntatt i loven (§ 43 fjerde ledd). Bestemmelsen innebærer at fremvisning og overføring i ordinær klasseromsundervisning anses som «privat», og dermed faller utenfor åndsverkslovens område, slik at det ikke er nødvendig å klarere rettigheter eller å betale lisensavgifter. I tillegg til klasseromsregelen, inneholder åndsverksloven også andre regler om fribruk i undervisningsvirksomhet, men disse gjelder ikke

for blant annet filmverk og overføring ved kringkasting. I slike tilfeller må man derfor basere seg på klasseromsregelen. Klasseromsregelen omfatter imidlertid ikke såkalt [eksemplarframstilling](#), for eksempel opptak. Regelen har vært [kritisert fra rettighetshaversiden](#) for at den pålegger opphavere, snarere enn staten, den økonomiske byrden ved å sikre elever tilgang til kunst og kultur i undervisningen. Det fremholdes blant annet at dagens teknologiske utvikling vil innebære at klasseromsregelen får langt større rekkevidde enn den tradisjonelt har hatt.

Anmodningsvedtakene ber regjeringen «komme tilbake med forslag om å justere «klasseromsregelen» i åndsverkloven § 43 dersom det viser seg at bruken etter bestemmelsen utvikler seg slik at den skader rettighetshavernes interesser på en urimelig måte» (vedtak 728), og å «utrede og komme tilbake til Stortinget med sak om hvordan og hvorvidt verk som overføres i klasserommet, deriblant strømming fra Internett, kan likestilles med eksemplarframstilling i klasserommet, og dermed bli vederlagspliktig, slik at det blir mulig for partene å inngå avtalelisens også for strømming og annen overføring» (vedtak 731). På [skriftlig spørsmål fra Freddy André Øvstegård \(SV\)](#) i 2020 om oppfølging av anmodningsvedtak 731, svarte daværende kulturminister Abid Raja (V) at oppfølgingen ville skje i forbindelse med gjennomføringen av EUs digitalmarkedsdirektiv i norsk rett, fordi dette også inneholder «nye unntaksbestemmelser (avgrensingsbestemmelser) for undervisningsområdet».

Åndsverkslovens gjeldende regulering av adgangen til fri bruk av opphavsrettsbeskyttet materiale i undervisning er basert på [opphavsrettsdirektivet](#) og [databasedirektivet](#), som tillater at medlemsstatene gjør unntak fra den opphavsrettsbeskyttelse for «illustrasjonsformål» i forbindelse med undervisning. Det nye digitalmarkedsdirektivet artikkel 5 gir i tillegg særlige regler for digital og grensekryssende undervisning. Disse reglene innebærer at medlemsstatene skal gi unntak fra eller avgrensning av opphavsrettsbeskyttelsen for å tillate digital bruk av verk og andre vernede arbeider utelukkende til illustrasjonsformål i undervisning. I artikkel 5(2) gis statene adgang til å fastsette at disse unntakene eller avgrensningene likevel ikke skal gjelde for visse bruksområder eller visse verkstyper, dersom det finnes adekvate lisensieringsordninger. Disse bestemmelsene får først og fremst betydning for de generelle reglene i åndsverksloven om fri bruk i undervisningssituasjoner. Departementet anser ikke at det finnes adekvate lisensordninger for alle typer verk i undervisningssektoren, og ønsker derfor å videreføre dagens regler heller enn å gå over til en generell regel om avtalelisens. Som tidligere skal blant annet filmfremvisning og kringkasting ikke omfattes av de generelle reglene om fri bruk i undervisningssituasjoner (se [utkast til endringslov](#) (s.2 - endringer i § 43). Adgangen til for eksempel filmfremvisning i klasserom vil dermed avhenge av om «klasseromsregelen» videreføres.

Klasseromsregelen drøftes i punkt 4.5.2 i [departementets høringsnotat](#) (s. 56 ff.). Klasseromsregelen innebærer som nevnt at fremføring og overføring i ordinær klasseromsundervisning anses «privat», ikke i de særlige reglene om avgrensning av opphavsretten i undervisningssituasjoner, som man finner både i opphavsrettsdirektivet og det nye digitalmarkedsdirektivet. Disse reglene forutsetter at verket kun benyttes «til illustrasjonsformål», mens klasseromsregelen ikke inneholder noen slik begrensning. Departementet begrunner derimot klasseromsregelen i [en dom fra EU-domstolen](#) om hva som skal anses «privat» i henhold til opphavsrettsdirektivet. Den aktuelle dommen gjelder imidlertid ikke en klasseromssituasjon, men departementet benytter prinsippene i avgjørelsen i argumentasjon for at klasseromssituasjonen er «privat». Det fremgår av høringsnotatet (s. 57) at departementet hadde fått innspill i innspillsrunden om at fortalen til digitalmarkedsdirektivet indikerer at en klasseromsregel ikke er i tråd med EU-retten. Argumentet er ufullstendig gjengitt i høringsnotatet, men synes å være knyttet til at det ikke ville vært behov for avgrensningene av opphavsretten i undervisningssammenheng i opphavsretts- og digitalmarkedsdirektivene dersom klasseromsundervisning kunne anses «privat». Departementet avviser imidlertid dette. Departementet anerkjenner (s. 58) at den teknologiske utviklingen innebærer at det i dag er mindre behov for opptak av kringkastingsmateriale (som vil være eksemplarframstilling, og

dermed utløser krav om kompensasjon til rettighetshaver), men konkluderer med at den teknologiske utviklingen ikke er tilstrekkelig grunn til å «endre grensene for den opphavsrettslige eneretten». Departementet mener det fortsatt er betydelige forskjeller mellom eksemplarframstilling og overføring eller fremføring.

Departementet foreslår derfor å videreføre klasseromsregelen uten endringer, og etterkommer dermed ikke anmodningsvedtak 731.

Andre EØS-relaterte saker på medie- og likestillingsområdet

Regjeringen har ikke indikert hvilke «andre EØS-saker» som statsråden skal redegjøre for. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon har valgt å fokusere på følgende to saker:

DNS-blokkering av nettsteder som tilbyr pengespill som ikke har tillatelse i Norge

[Prop. 6 L \(2023–2024\)](#) ble fremlagt 24. oktober 2023 og [er nå til behandling i familie- og kulturkomiteen](#). DNS-blokkering innebærer å pålegge internetttilbydere å innføre tekniske tiltak for å hindre internettbrukeres tilgang til utvalgte nettsteder ved bruk av domenenavnsystemet (DNS). Proposisjonen er en oppfølging av Stortingets [anmodningsvedtak 695 fra 2018](#), som «ber regjeringen stanse pengespill hos uregulerte pengespillselskaper ved å innføre DNS-blokkering av nettsidene deres». Innføring av DNS-blokkering eller DNS-varsling ble vurdert i Prop. 220 L (2020 – 2021) (Lov om pengespill), [kapittel 17](#), men var da ikke ansett tilstrekkelig utredet. Pengespill er i Norge underlagt strenge restriksjoner, basert på en enerettsmodell. Det finnes omfattende praksis fra EUs domstoler og EFTA-domstolen om lovligheten av slike restriksjoner. I Prop. 2020 L (2020 – 2021), [kapittel 3](#) omtales forholdet til EØS-avtalen, og tiltaket ble [vurdert som lovlig](#) i henhold til EU-rettsens lære om allmenne hensyn. Hensikten med DNS-blokkering er «å begrense tilbudet av pengespill uten norsk tillatelse av hensyn til sårbare spillere og et ønske om å styrke enerettsmodellen som statens sosialpolitiske og kriminalpolitiske virkemiddel på pengespillområdet», jf. [Prop. 6 L \(2023–2024\) kapittel 1](#). Tilgangen til slike spill skal altså begrenses ytterligere. I [høringsrunden](#) hevdet blant annet private spillaktører at DNS-blokkering er lite effektivt og i strid med EØS-retten. Departementet mener derimot ([proposisjonen punkt 5.4](#)) at tiltaket oppfyller EØS-rettsens krav.

Norsk rikstotos enerett

I en [foreleggelsessak for EFTA-domstolen](#) om lovligheten av Rikstotos konsesjon til drift av pengespill på hest i en tvist mellom det internasjonale pengespillselskapet Trannel International Limited og staten v/Kultur- og likestillingsdepartementet, har Oslo tingrett sendt spørsmål til EFTA-domstolen om forståelsen av konsesjonskontraktdirektivet (direktiv 2014/23/EU). Saken gjelder lovligheten av statens tildeling av enerett til spill på hest i Norge til Norsk Rikstoto, uten konkurranse. Saken er kortfattet omtalt i [informasjonspakken til møtet i europautvalget 15. september 2023](#).

Energiministeren vil redegjøre for:

Europautvalget er informert om at energiministeren på møtet vil orientere om energisituasjonen i EU, Norges samarbeid med EU på energiområdet, og aktuelt energiregelverk som er i EØS-prosess. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon har sammenstilt følgende bakgrunn som forberedelse til møtet:

Energisituasjonen i EU

Europakommisjonen la fram sin statusrapport om energiunionen i oktober 2023. Her fastslår Kommisjonen at [EU er godt forberedt](#) til å sikre energitilgangen før vinteren 2023-2024. Det skyldes at gasslagrene var 98 prosent fulle, at EU nå importerer energi fra flere kilde, har økt utbyggingen av ny, fornybar energi og redusert etterspørselen etter energi. [Uro og kriser globalt utgjør likevel risikoer](#) som kan påvirke energimarkedene fastslår Kommisjonen:

“The measures adopted in 2022 have considerably eased the pressure on energy markets and gas prices. Nevertheless, gas prices are still higher than during the period 2015-2019 when on average gas prices ranged from EUR 15-20 per MWh. Prices remain volatile and react to any disruption on the global market, as illustrated by the recent increase in gas prices due to the Middle East crisis and the temporary closure of a gas field in Israel, as well as the leak discovered on a gas pipeline in the Baltic region connecting Finland to Estonia. The EU needs to stay vigilant as the cumulative impact of these events combined with market uncertainty could affect European and global energy markets.”

I mai 2023 produserte EU for første gang mer elektrisitet fra fornybar energi enn fra fossile energikilder.

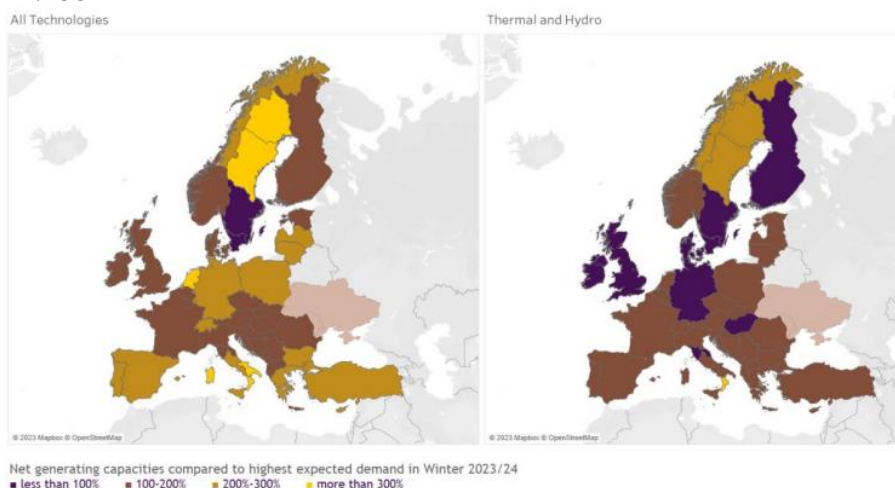
ENTSO-E (de europeiske systemoperatørene for strøm) fastslår i sin statusrapport for vinteren 2023-2024 at situasjonen innen det europeiske kraftsystemet er [langt mer robust](#) enn vinteren 2022-2023:

“The situation in the European power system for winter 2023–2024 is far more certain than winter 2022– 2023; yet close screening and monitoring is required. This winter, Europe has much greater assurance regarding fuel supply availabilities as supply routes were diversified or alternative supplies were identified by many. Furthermore, nuclear availability and hydro stocks are in much better shape.”

Ifølge ENTSO-E har mengden kritisk gassvolum (CGV) som er nødvendig for å sikre elektrisitetsforsyningen i Europa blitt redusert med om lag 10 prosent fra nivået vinteren 2022-2023. Det er mindre behov for økt produksjon i konvensjonelle gasskraftverk for å dekke forbrukstoppene, ifølge ENTSO-E. Økt mulighet til å regulere forbruket, *Demand Side Response* (DSF), også under forbrukstopper, bidrar til dette, hevder ENTSO-E.

Ifølge ENTSO-E vil mesteparten av Europa ha netto produksjonskapasitet som er større enn høyest forventet forbruk vinteren 2023/2024. Det er derimot flere områder som ikke kan dekke maksimalt forventet forbruk med vannkraft og varmekraftverk. Sør-Sverige synes å være eneste region som ikke har tilstrekkelig kapasitet, inkludert både varmekraftverk, vannkraft og annen fornybar kraftproduksjon.

Figur 1: Netto produksjonskapasitet sammenlignet med høyest forventet forbruk vinteren 2023/2024, Kilde: ENTSO-E

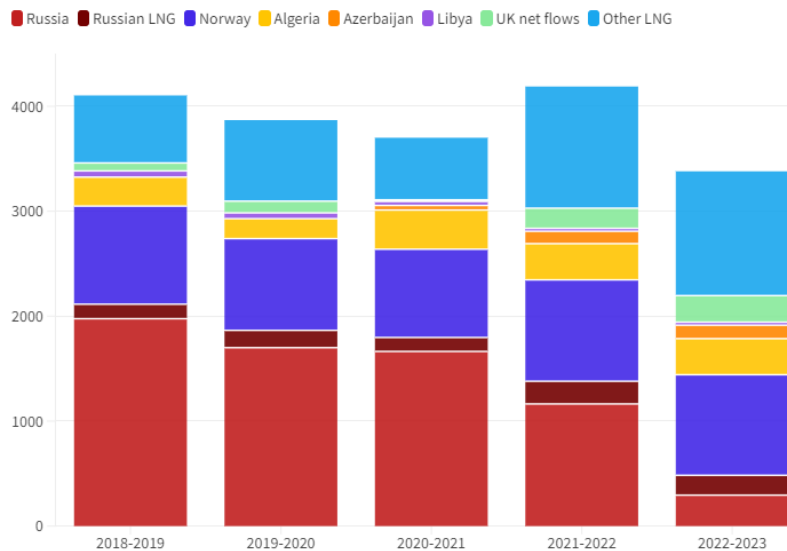

Ifølge Rådet har EU [70 GW større kraftproduksjonskapasitet](#) vinteren 2023-2024 enn vinteren 2022-2023. Tilgangen på kjernekraft er forventet å være bedre, pga færre planlagte nedstengninger, særlig i Frankrike, og produksjon fra de nye kjernekraftverkene Olkiluoto-3 i Finland og Mochovce-3 i Slovakia.

Medlemslandene har [bygget ut infrastruktur for gass](#). Det har økt forsyningssikkerheten og lagt til rette for mer effektivt samarbeid mellom landene, ifølge ENTSOG (de europeiske systemoperatørene for gass). Mesteparten av gassimporten til EU kommer nå i form av flytende gass (LNG) og gass fra Norge. Ifølge ENTSOG kan det likevel bli behov for å begrense forbruket av gass i perioder med høyest forbruk dersom vinteren blir kald.

EUs etterspørsel etter gass er redusert med 18 prosent fra nivået de foregående 5 årene. Importen av russisk gass sank fra 155bcm (milliard kubikkmeter) i 2021 til om lag 40-45 bcm i 2023.

Figur 2: Årlig import av gass til EU27 fra august- juli etter opprinnelsesland, kilde [Bruegel](#)

De første fem månedene i 2023 kom [50 prosent](#) av leveransene til gassrørnettet i EU fra Norge, ifølge Europakommisjonen. I 2021 sto Norge for 30 prosent.

EU har faset ut importen av kull og redusert importen av olje fra Russland med 90 prosent. Tilgangen på gass, kull og olje er likevel bedre i 2023-2024 enn den var foregående år, ifølge ENTSO-E.

Medlemslandene har [nødlagre med olje i tråd med EUs krav](#), ifølge Kommisjonen. Ytterligere produksjonskutt fra OPEC og Russland kan likevel påvirke de globale energimarkedene og potensielt også EUs forsyningssikkerhet, ifølge Kommisjonen.

Norges samarbeid med EU på energiområdet

Daværende vise-president i Europakommisjonen, Frans Timmermans, energikommissær Kadri Simson og statsråd Terje Aasland ga i juni 2022 en [felles uttalelse om energisamarbeidet mellom Norge og EU](#). Uttalelsen fokuserte på Norges rolle som en betydelig og sikker leverandør av olje og gass til EU. Partene var også enige om å styrke samarbeidet om produksjon av fornybar energi til havs, hydrogen og karbonfangst og lagring (CCS).

I april 2023 inngikk regjeringen og Kommisjonen en [grønn allianse](#) for bl.a. å styrke samarbeidet om å nå klimamålene og fremskynde den grønne energiomleggingen. Den nye alliansen ble omtalt i infopakken til [møtet i europautvalget i juni 2023](#).

Siden 2002 har den norske regjeringen og Europakommisjonen hatt regelmessige [energialoger](#). Den sjettede dialogen var i oktober 2023. Her understrekte igjen energikommissær Kadri [Norges viktige rolle for EUs energisikkerhet](#). Hun viste bl.a. til at EUs mekanisme for felles gassinnkjøp, [Aggregate EU](#), var en suksess, bl.a. takket være norske leveransere. Kommisær Kadri viste også til EUs satsing på fornybar energi til havs og Nordsjø samarbeidet om energi, og de industrielle

mulighetene knyttet til utbyggingen av infrastruktur. Kommissæren fastslo at Norge og EU er to nære og pålitelige partnere, og at målet for energidialogen må være et endra sterkere samarbeid.

Kommissæren trakk også fram utfordringene knyttet til de høye elektrisitetsprisene i det indre elektrisitetsmarkedet og revisjonen av elektrisitetsmarkedsdesignet. EFTA arrangerer en [konferanse om CCS](#) i Brussel 30. januar. Her vil statsråd Aasland og kommisær Kadri delta.

Aktuelt energiregelverk som er i EØS-prosess

Dette regelverket er bl.a. omtalt i EU/EØS-nytt 28. november 2023: [EU-lovgivning på energiområdet – «EØS-etterslepet» hva består det i?](#) og i [informasjonspakken](#) til møtet i europautvalget 8. desember 2023. Her vises det blant annet til et [skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Ola Elvestuen \(V\)](#) og svaret fra olje- og energiminister Terje Aasland i [brev av 3. november](#) hvor han redegjøre for rettsakter på energiområdet som er vedtatt i EU, men ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen. Det såkalte «EØS-etterslepet» i energisektoren er betydelig: Brevet regner opp til sammen 64 rettsakter på energiområdet som ikke er innlemmet, den eldste fra 2011.

Her tar vi med noen av de aktuelle rettsaktene som er vedtatt i EU, men som ennå ikke er innlemmet i EØS-avtalen:

- [REMIT-forordningen fra 2011](#). Forordningen skal forhindre markedsmissbruk, særlig innsidehandel, i energimarkedene. Mange norske aktører vil imidlertid allerede måtte forholde seg til forordningen fordi de handler energiprodukter i EU-land.
- [Energieffektiviseringsdirektivet av 2012](#). Blant annet skulle medlemsstatene fastsette et indikativt, nasjonalt energieffektiviseringsmål for 2020, og en langsiktig strategi for å mobilisere investeringer i rehabilitering av boliger, næringsbygg og offentlige bygg skulle foreligge innen 2014 og deretter oppdateres hvert tredje år. I mellomtiden har EU vedtatt revisjon av direktivet (to ganger – se neste to punkter).
- [Ren energi-pakken](#), ble lagt fram av Kommisjonen i 2016 og vedtatt i 2018/2019. Pakken omfatter en rekke rettsakter: [oppdatert fornybardirektiv \(RED II\)](#), [oppdatert bygningsenergidirektiv](#), [oppdatert energieffektiviseringsdirektiv](#), [beredskapsforordning](#), [styringsforordningen](#), [revidert ACER-forordning](#), [revidert elektrisitetsdirektiv](#) og [revidert elektrisitetsforordning](#). Pakken hever ambisjonsnivået for fornybar energiproduksjon og energieffektivisering betraktelig, noe som blant annet kommer til uttrykk i høynet ambisjonsnivå i bygningsenergidirektivet og energieffektiviseringsdirektivet, der heller ikke de tidligere versjonene er innlemmet i EØS-avtalen. Ren energi-pakken inneholder også en betydelig oppdatering av reglene om elektrisitetsmarkedet, i form av nye regler om nettverkskoder og en rekke andre tiltak for å bedre kraftflyten, samt økte krav til beredskap. I den forbindelse tillegges også ACER noe utvidet myndighet, blant annet knyttet til godkjenning av vilkår og metoder, samt bredere håndheving av elektrisitetsforordningen. ACER får derimot ikke myndighet når det gjelder bygging av kabler eller ny kraftproduksjon, konsesjonsprosesser eller eierskapsregler. EØS/EFTA-landene vurderer forordning EU 2019/943 om det indre markedet for elektrisitet (elektrisitetsforordningen). Forordningen har erstattet forordning 714/2009 som er innlemmet i EØS-avtalen. Energidepartementet la i 2020 til grunn at forordning 2019/943 er EØS-relevant og [skal innlemmes med nødvendige tilpasninger](#).
- Europaparlamentet og Rådet vedtok i oktober 2023 ny revisjon av bl.a. [energieffektiviseringsdirektivet](#) og [fornybardirektivet](#) som del av Klar for 55-pakken fornybar. Parlamentet og Rådet kom til enighet om ny revisjon av [byggningsdirektivet](#) i desember 2023. I et [svar på skriftlig spørsmål fra Terje Halleland \(FrP\) skriver statsråd Aasland 26. januar](#) at departementet vil foreta en vurdering av EØS-relevansen av byggningsdirektivet og eventuelle behov for norske tilpasninger når det formelle vedtaket i

EU foreligger. Statsråden skriver videre at det ikke er noen automatikk i at direktivet skal implementeres i Norge. Han mener det også er for tidlig å anslå kostnadene ved eventuell innlemmelse.

- [Revidert energimarkedsdesign](#). I mars 2023 la Kommissjonen frem forslag til ny revisjon av energimarkedsdesignet: elektrisitetsforordningen, elektrisitetsdirektivet, fornybardirektivet og ACER-forordningen. [Rådet](#) og [Europaparlamentet](#) kom til enighet om ny revisjon av energimarkedsdesignet den 14. desember 2023. Det omfatter bl.a. økt bruk av langsiktige kraftkjøpsavtaler (PPA), bruk av tosidige differansekontrakter for å støtte utbyggingen av fornybar energi og kjernekraft, at Kommissjonen får myndighet til å erklære energipriskrise og forsterkede tiltak for å beskytte sårbare forbrukere og kunne bruke inntektene fra toveis-differansekontrakter i støtteordninger eller investeringer for å redusere energikostnadene for forbrukerne. [ACER får myndighet](#) til å utføre inspeksjoner, informasjonsinnhenting, autorisere og frata autorisasjoner og ilegge periodiske bøter for å sikre at vedtak fastsatt ved inspeksjoner og informasjonsinnhenting. Rettsaktene skal nå formelt vedtas av Europaparlamentet og deretter av Rådet. EU-Domstolen har myndighet til å etterprøve ACERs vedtak om å ilegge bøter.

Utenriksministeren vil redegjøre for:

Avtaler med EU om EØS-finansieringsordninger og markedsadgang for sjømat

«Vårt samarbeid med EU har aldri vært tettere, bredere eller mer nødvendig. Forhandlingene har vært krevende, og partene har måttet redusere sine ambisjoner underveis. Men jeg er svært glad for at vi nå har blitt enige om en balansert pakke med både en ny periode med EØS-midler, og en ny avtale om eksport av norsk sjømat til EU». Det sa [utenriksminister Espen Barth Eide i en pressemelding 1. desember](#) etter at det dagen før var oppnådde enighet i forhandlingene om med EU.

[Utenriksministeren redegjorde også for den nye avtalen på møtet i Europautvalget 6. desember i fjor](#). Han sa blant annet at «Forhandlingene har vært krevende, og partene har måttet redusere sine ambisjoner underveis, begge veier. EU har redusert sine forventninger til beløp ganske kraftig, og vi har i noen grad måttet redusere våre forventninger til markedsadgang for sjømat. Resultatet er uansett en balansert totalpakke gitt den situasjonen vi var i.»

Avtalen medfører at Island, Liechtenstein og Norge skal bidra med om lag 3,3 milliarder euro i perioden 2021-2028 til de 15 minst velstående landene i EU. Dette er de samme mottakerlandene som i forrige avtaleperiode (2014-2021), men beløpet i denne perioden var om lag 2,8 milliarder euro. Fordelingen mellom mottakerlandene er basert på innbyggertall og BNP. Det betyr at Polen er det desidert største mottakerlandet. Norge betaler om lag 97 prosent av beløpet gjennom en EØS-mekanisme og en egen norsk mekanisme.

Utenriksdepartementet skriver i sin pressemelding at Norge vil «fortsette samarbeidet innen områder som grønn omstilling og innovasjon, forskning og utdanning, helse, kultur, justissektoren, asyl, migrasjon og integrering, beredskap, lokal utvikling og sosial dialog.». Støtten til sårbare grupper, inkludert rom-befolkningen, videreføres og det er avtalt at støtten til sivilt samfunn vil økes og skal også i denne perioden forvaltes uavhengig av myndighetene i mottakerlandene.

I avtalen som nå er inngått er det satt av penger til mottakerland som har utfordringer på grunn av Russlands angrep på Ukraina, blant annet om at de har mottatt mange flyktninger. Det er videre lagt opp til å videreføre samarbeidet med blant annet Europarådet, OECD og EUs Byrå for

fundamentale rettigheter og generelt legges det vekt på hensynet til å fremme kvinners rettigheter, likestilling og digitalisering.

[Det ble også oppnådd enighet om en ny avtale om markedsadgang for sjømat. I en pressemelding sier fiskeri- og havminister Cecilie Myrseth](#) at «EU er det viktigste markedet for norsk sjømat, og flere tollfrie kvoter gir økte eksportmuligheter for både fiskeri- og havbruksnæringen. Sjømat er en av våre viktigste eksportnæringer, og med denne avtalen har vi fått til forbedringer i handelsvilkårene for viktige sjømatprodukter som bearbeides i Norge».

Avtalen medfører at flere tollfrie importkvoter for norsk sjømat fra forrige avtaleperiode videreføres på det samme nivå eller økes, inkludert kvoter for marinert sild, fryst filet av sild og fryste, pillede reker. Det kommer nye kvoter for bearbeidet laks, røkt laks og fryste skallreker, samt for enkelte fiskeslag med lave tollsatser. Det ble imidlertid ikke oppnådd enighet om videreføring av tollfrie importkvoter for makrell. Det skyldes at det er uenighet om forvaltningen av makrell og at EU ønsker å se fangst- og importkvoter i sammenheng. I pressemeldingen er det vist til at Norge har «argumentert med at det ikke er hensiktsmessig å koble forhandlingene om markedsadgang og ressursforvaltningsspørsmål. Ressursforvaltning er en dynamisk prosess hvor det må tas hensyn til biologiske forhold og årlige svingninger.»

I Europautvalget i desember sa utenriksministeren at «Før avtalene kan tre i kraft, må de imidlertid godkjennes i Stortinget, i Europaparlamentet og i EUs 27 medlemsland, og naturligvis også av parlamentene i Island og Liechtenstein. Det tas sikte på at en stortingsproposisjon kan bli framlagt så tidlig som mulig neste år. Vi har tett dialog med EU-kommisjonen om viktigheten av at de tollfrie kvotene trer i kraft så raskt som mulig. Målet er at avtalene kan tas i bruk i løpet av første halvår 2024, men vi vet av erfaring at de formelle prosessene kan ta en del tid.»

Etter at avtalene er ratifisert kan det inngås intensjonsavtaler med de respektive mottakerlandene med nærmere detaljer om prioriteringer i hvert land. I forrige avtaleperiode ble det ikke utbetalt noen midler til Ungarn om dette pga. uenighet om forvaltningen av midlene til sivilsamfunnet.

Voldgiftssaken om snøkrabbe

Bakgrunn

Norge fikk 22. desember medhold av voldgiftstribunalet [ICSID](#) i en tvist mellom det latviske rederiet SIA North Star og Norge om retten til fangst av snøkrabbe utenfor Svalbard.

Retten til snøkrabbefangst i Barentshavet har vært omstridt mellom Norge, EU og EUs medlemsstater i en årrekke. Saken har vært diskutert i europautvalget (blant annet [25. oktober 2017](#), [13. desember 2017](#), [30. november 2018](#) og [10. juni 2020](#)) og omtalt i informasjonspakkene ([18. og 25. april 2017](#) og [19. mars 2018](#)).

Norge mener at snøkrabben er en «sedentær art» (beveger seg kun på havbunnen), og at Norge derfor kan regulere fangsten etter reglene om kyststatens jurisdiksjon over kontinentalsokkelen i [FNs havrettskonvensjon av 1982](#). Samtidig følger det av [svalbardtraktaten](#) at alle parter i traktaten har rett til likebehandling med hensyn til fiske og annen næringsvirksomhet i de områdene som omfattes av svalbardtraktaten. Da svalbardtraktaten ble utformet, fantes imidlertid ikke prinsippet om kyststatens jurisdiksjon over kontinentalsokkelen. Det norske synet er derfor at svalbardtraktatens krav om likebehandling bare gjelder i [territorialfarvannet](#). Fangst av snøkrabbe foregår imidlertid på kontinentalsokkelen utenfor territorialfarvannet, både i [fiskerivernsonen ved Svalbard](#) og på kontinentalsokkelen i «[Smutthullet](#)». Norge mener at svalbardtraktatens krav om likebehandling ikke gjelder i disse områdene, og har derfor bare åpnet

for fangst av snøkrabbe for norske fartøy og norske statsborgere. EU og medlemsland i EU har derimot lenge ment at Svalbardtraktaten også må gjelde på norsk kontinentalsokkel rundt Svalbard, og dermed at fangstfartøy fra EUs medlemsland har rett til likebehandling for utnyttelse av ressurser på kontinentalsokkelen, herunder snøkrabbe. Som ledd i EUs felles fiskeripolitikk har EU derfor åpnet for at medlemslandene kan tildele fiskeritillatelse for fangst av snøkrabbe på kontinentalsokkelen rundt Svalbard. Det har vært omfattende noteveksling mellom EU og Norge om saken, se blant annet [her](#) (med henvisninger til tidligere noter).

Etter at litauiske og latviske myndigheter utstedte tillatelse til snøkrabbefangst i de omstridte områdene, har saken også gått gjennom flere retts- og klagerunder:

- **Klagesak for ESA:** Saken ble klaget inn for ESA, men ESA viste til at det gjelder særlige unntak for investeringer i fiskerifartøy, og [avviste saken](#) i 2017.
- **Sak for EU-domstolen:** Det latviske rederiet har, [ifølge Rett24](#), også anlagt sak mot EU-kommisjonen for å ikke legge tilstrekkelig press på Norge, men EU-domstolen avviste søksmålet.
- **Straffesaken** for norske domstoler: Det latviske fangstfartøyet Senator, eid av rederiet SIA North Star, ble bordet av Kystvakten og fikk et forelegg for ulovlig fangst av snøkrabbe i 2017. Rederiet godtok ikke forelegget, og hevdet i straffesaken (i) at snøkrabbe ikke var en sedentær art, og at Norge dermed ikke kunne bruke sin posisjon som sokkelstat til å regulere fangsten; (ii) at det hadde rett til likebehandling etter svalbardtraktaten. Høyesterett fant (i [Snøkrabbe I](#)) at snøkrabben var sedentær, og at Norge dermed hadde rett til å regulere fangsten. Når det gjaldt svalbardtraktaten, uttalte Høyesterett at dersom de norske reglene skulle være i strid med traktaten, kunne det uansett ikke få betydning i straffesaken. Rederiet måtte i så fall reise sivilt søksmål.
- **Det sivile søksmålet** for norske domstoler: SIA North Star reiste sivil søksmål for norske domstoler og mente de norske reglene, som bare åpnet for tillatelse for norske fartøy og norske statsborgere, var i strid med svalbardtraktaten. Høyesterett bekreftet i dom av 20. mars 2023 ([Snøkrabbe II](#)) norske myndigheters syn på svalbardtraktaten, nemlig at den ikke gjelder utenfor territorialfarvannet. Svalbardtraktaten stod derfor ikke i veien for de norske reglene om at kun norske fartøy og norske statsborgere kunne få tillatelse til snøkrabbefangst på sokkelen.
- **Voldgiftssporet:** SIA North Star brakte i 2020 også saken inn for ICSID (verdensbankens voldgiftsordning for tvister om investeringsavtaler), og daværende utenriksminister Ine Eriksen Søreide [redegjorde for voldgiftssaken i europautvalgets møte 10. juni 2020](#). I søksmålet hevdet rederiet at de norske reglene var i strid med en [bilateral investeringsavtale](#) (BIT) mellom Norge og Latvia, inngått i 1992, og fremsatte på det grunnlaget et erstatningskrav (ifølge [Rett24](#) på ca. 5 milliarder kroner). Slike avtaler skal beskytte investeringer en næringsaktør fra den ene parten har gjort i den andre staten, og tvister mellom investoren og vertsstaten forutsettes løst gjennom voldgift. SIA North Star hevdet i voldgiftssaken at de norske reglene brøt med flere prinsipper i investeringsavtalen, blant annet retten til rettferdig og rimelig behandling, og forbudet mot ekspropriasjon. ICSID skal i prinsippet bare avgjøre tvisten på grunnlag av investeringsavtalen – tribunalen har ingen generell myndighet til å avgjøre tvister på grunnlag av havrettskonvensjonen eller svalbardtraktaten. ICSID kan likevel ta stilling til disse reglene dersom de er avgjørende for tolkningen av investeringsavtalen. I sin [avgjørelse av 22. desember 2023](#), avviste ICSID alle kravene fra SIA North Star, og vek tilbake for å overprøve Høyesteretts syn på svalbardtraktaten. Vi redegjør nærmere for saken under.

Nærmere om voldgiftssaken

Norge hadde primært argumentert for at hele søksmålet måtte avvises, dvs. at ICSID ikke skulle ta stilling til anførselene fordi saken ikke falt inn under de påberopte reglene og/eller lå utenfor ICSIDs myndighet. De fleste av rederiets krav ble avvist etter en teknisk vurdering av om det

forelå en beskyttet investering. Tribunalet finner imidlertid to investeringer som det mener å kunne ta stilling til, og vurderer derfor realiteten i saken.

Når det gjelder forholdet til svalbardtraktaten, viser ICSID til at forståelsen av denne er en mellomstatlig tvist, og uttaler (avsnitt 584) at ICSID «*doubts that it can adjudicate upon that inter-State dispute*». Det vises deretter til at verken det norske synspunktet eller rederiets synspunkt uten videre kan avvises. Deretter konstateres det at *selv om* tribunalet hadde kunnet ta stilling til forståelsen, ville et brudd på svalbardtraktaten ikke uten videre også være et brudd på investeringsavtalen. Tribunalet går deretter over til å vurdere om rederiet kunne vunnet frem med sine krav *dersom* de har rett i sin forståelse av svalbardtraktaten. Også under denne forutsetningen avvises kravene: For at investeringene skal være beskyttet etter BIT, må de ha vært lovlige etter norsk internrett på det tidspunktet de ble foretatt. Tribunalet viser her til at Høyesterett både i straffesaken og det sivile søksmålet slo fast at de norske forskriftene var gjeldende norsk rett. Tribunalet ønsker ikke å overprøve dette: «*It is not open to an international tribunal to determine that a country's highest national court has misinterpreted and misapplied the law of that country*» (avsnitt 592).

Tribunalet tar også stilling til to anførsler om såkalt «denial of justice», altså at det ikke har fått en rettferdig prøving av sine krav i norsk rettsvesen. Også her legger imidlertid tribunalet til grunn at saksøkernes innvendinger har fått grundig behandling i flere rettsinstanser, og at det ikke kan overprøve Høyesteretts vurdering av intern, norsk rett. Dette gjelder selv om «*there is a degree of controversy*» om spørsmålet også i det norske juridiske miljøet (avsnitt 600).

Rederiet nådde dermed ikke frem med noen av sine anførsler. Norge tildeles fulle sakskostnader for selve voldgiftsavgiftene (USD 597 307,04), og 50% av advokatkostnadene, totalt EUR 1 619 448, 14. Årsaken til kuttet var at Norge hadde flere anførsler om avvisning av saken som ikke førte frem.

En lettfattelig oppsummering av avgjørelsen er også gitt av [Rett24](#) den 4. januar i år. Samtlige saksdokumenter finnes [her](#).

Konsekvenser og veien videre

Det har vært knyttet stor spenning til avgjørelsen, blant annet fordi en avgjørelse om at svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp gjelder sokkelen utenfor territoralfarvennet [også vil kunne få betydning for mulig fremtidig utvinning av olje og gass](#) eller havbunnsmineraler. I avgjørelsen viker ICSID imidlertid tilbake fra å gjøre noen selvstendig tolkning av svalbardtraktaten, og avgjør derfor ikke hva som er rett tolkning av denne i henhold til folkeretten. Avgjørelsen viser først og fremst at ICSID i en tvist om en investeringsavtale vil være forsiktig med denne typen vurderinger.

[Rett24](#) viser til at rederiet har uttrykt stor misnøye med avgjørelsen, og vil søke å få dommen opphevet gjennom ICSIDs prosedyrer, men kilder som uttaler seg i artikkelen mener det skal mye til for at dette kan vinne frem.

Det verserer også to andre saker for ICSID om det samme spørsmålet (se [her](#) og [her](#)), som har vært satt på hold i påvente av SIA North Stars sak. Også disse gjelder den bilaterale investeringsavtalen mellom Norge og Latvia. [Nærings- og fiskeridepartementets informasjonsside](#) om bilaterale investeringsavtaler opplyser imidlertid at denne avtalen nå er brakt til opphør, og at det samme gjelder bilaterale investeringsavtaler med flere andre EU-land. Departementet skriver at de bilaterale investeringsbeskyttelsesavtalene med disse landene ikke lenger kan benyttes som grunnlag for investor-stat tvisteløsning.

Saken fortsetter imidlertid i et diplomatisk spor. EU protesterte i en note verbale av 26. oktober 2023 mot den norske høyesterettsdommen i Snøkrabbe II, blant annet omtalt (og lenket til) av

professor i folkerett Geir Ulfstein (Universitet i Oslo) [her](#). Ulfstein påpeker at EU i noten også snøkrabbesaken til diskusjoner om fordeling av torskekvoter etter brexit og til norske planer om mulig mineralutvinning på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard. I Ulfsteins omtale pekes det også på at Latvia, men ikke EU, vil kunne ta saken inn for [Den internasjonale domstolen](#) i Haag. En slik sak vil kunne gjelde svalbardtraktaten direkte, og det er Norge og Latvia som i så fall vil være parter.

Norge og bilaterale investeringsavtaler (BITs)

Bilaterale investeringsavtaler har vært kontroversielle i Norge. Norge har ikke inngått slike avtaler siden 1990-tallet. Da hadde man inngått 14 avtaler. Grunnen til at man da opphørte var hovedsakelig konstitusjonelle spørsmål, særlig spørsmålet rundt overføring av myndighet eller jurisdiksjon til et utenlandsk tvisteløsningsorgan gjennom voldgiftsmekanismen i slike avtaler. [I 2017 gjorde Justisdepartementets lovavdeling en ny vurdering av de konstitusjonelle spørsmålene](#) knyttet til bilaterale investeringsavtaler. Dette som en oppfølging av at Nærings- og fiskeridepartementet i 2015 hadde på høring et forslag til en ny modell for bilaterale investeringsavtaler (BITs). Daværende regjeringen ønsket å øke bruken av BITs der dette var hensiktsmessig. I sine sluttmerknader fremhevet Lovavdelingen at det foreligger tvil av en slik karakter at Stortingets syn på Grunnlovens grenser vil ha betydning for den rettslige vurderingen, og at grensene for hvor langt denne typen avtaler kan inngås ved bruk av Grunnlovens alminnelige regler om traktatinngåelse uansett ikke kan få noen rimelig sikker avklaring før Stortingets selv har tatt stilling til spørsmålet.

[I et skriftlig svar til Ingrid Fiskaa \(SV\) skriver næringsminister Jan Christian Vestre i mai 2023](#) at «*Dei fleste EU-landa er samde om å seie opp bilaterale investeringsavtalar (BITs) mellom EU-land. Noreg har på bakgrunn av denne avgjersla gjort ei eiga vurdering av BITane Noreg har med andre EØS-land, og konkludert med at avtalane skal seiast opp. Dette gjeld åtte av dei totalt fjorten bilaterale investeringsavtalane Noreg hadde, og det er innleia forhandlingar om oppseiingsavtalar med dei aktuelle landa. Oppseiingsavtalane med Romania, Litauen, Ungarn, Latvia og Estland har allereie vert satt i kraft. Dette inneber mellom anna at dei bilaterale investeringsavtalane med desse landa ikkje lenger kan nyttast som grunnlag for investor-stat tvisteløysning. Noreg er vidare samd med Polen, Tsjekkia og Slovakia om eit utkast til oppseiingsavtale. Det vil i forlenginga av arbeidet med å seie opp BITane med desse åtte landa bli gjort ei vurdering av om Noreg bør seie opp dei seks gjenståande avtalane med Chile, Peru, Madagaskar, Sri Lanka, Russland og Kina.*»

WTOs ministermøte i Abu Dhabi

Det neste ministermøtet i WTO finner sted i Abu Dhabi 26.-29. februar. Den offisielle norske delegasjonen vil ledes av utenriksminister Espen Barth Eide og vil inkludere fire stortingsrepresentanter.

Årets ministermøte skjer mot et bakteppe av krig, konflikt (f. eks. situasjonen i Rødehavet), global konkurranse rundt grønn og digital omstilling, og store geopolitiske utfordringer. Dette påvirker globale verdikjeder og kan også utfordre WTOs evne til både å etterleve eksisterende regelverk og utvikle nytt. Når organisasjonen i tillegg har et tvisteløsningssystem som er blokkert av et ikke-fungerende ankeorgan, står WTO nok en gang ved et veiskille med tanke på hvor det multilaterale handelssystemet går og hvordan WTO kan håndtere de utfordringene den globale handelen nå står overfor.

På et møte med ulike interessenter i Brussel 22. januar skal WTOs generaldirektør, General Ngozi Okonjo-Iweala, ifølge Politico ha uttalt at hun har tre spesifikke forventninger til ministermøtet i Abu Dhabi: 1) fremdrift i videre samtaler eller forhandlinger om fiskerisubsidier [[som bygger videre på avtalen fra ministermøtet for to år siden](#)], 2) WTO-reform, og da særlig reform av tvisteløsningssystemet, og 3) et kompromiss på moratoriet på toll på e-handel. I tillegg mente hun en positiv behandling av utviklingsland er spesielt viktig, på tvers av alle forhandlingsområder.

På samme møte skal EUs handelskommisær ha uttalt at det aller viktigste for EU er reform av tvisteløsningssystemet. For EU er dette et avgjørende spørsmål om “[the] legitimacy of the organization and for avoiding further erosion of the rules-based trading system.”

Han nevnte også viktigheten av å jobbe videre med fiskerispørsmål og understreket også at WTO var det riktige forumet for å diskutere nye globale handelsutfordringer i krysningspunktet mellom handel og industripolitikk (global konkurransekraft).

WTO-sjefen sa videre at [hun ønsket å se på muligheten for å harmonisere ulike systemer for karbonprising](#), som EUs nye CBAM-vedtak er et eksempel på. Dette for å unngå et forvirrende system av nasjonale og regionale tilnærminger: “We are not saying that each jurisdiction or each member should not have their own approach. Please, don’t get me wrong. We’re just saying that perhaps we could also help by trying to look at a common methodology, or framework against which members could also measure what they’re doing.”

Hun har også [vært tydelig på at WTOs medlemsland må forhandle om å redusere subsidier som er skadelige for miljøet](#). Dette gjelder ikke bare skadelige fiskerisubsidier, som for øyeblikket er i fokus i WTO, men også subsidier til fossilt brensel, landbruksubsidier og vannsubsidier. Hun har stilt spørsmålet om “Why can’t we phase out the subsidies and direct those resources actually to helping developing countries finance the transition to net zero?”

Utfall av forrige ministermøte

To dager på overtid ble WTOs ministre i juni 2022 enige om en pakke med avtaler, erklæringer og beslutninger på ministermøtet i Genève.

Den såkalte Geneve-pakken ([«Geneva Package»](#)) inkluderte en avtale om fiskerisubsidier, som nå ligger til behandling i Stortinget, og midlertidige, pandemi-relaterte unntak fra TRIPS-regelverket for vaksiner. Ministrene ble også enige om en prosess videre for WTO-reform og en beslutning om Verdens matvareprogram, en erklæring om respons på matvarekrisen og viktigheten av handel for global matsikkerhet.

I forkant av møtet i 2022 [uttalte daværende utenriksminister Anniken Huitfeldt](#) at «å opprettholde det regelbaserte multilaterale handelssystemet er Norges viktigste handelspolitiske prioritering». Konkrete leveranser som Norge ønsket å fokusere på, inkluderte «hvordan vi handelsmessig best kan håndtere pandemier, og en avtale på fiskerisubsidier». Reform av WTO var også viktig, «slik at handelsregelverket er mer relevant for utfordringene i verden».

WTOs ministermøter finner normalt sted annethvert år. Møtet i Geneve hadde blitt utsatt flere ganger pga. pandemien, og det hadde derfor gått hele fire år siden ministerkonferansen i Buenos Aires i 2017. Dette ga et nokså presserende bakteppe til Genève-møtet: 1) WTO sto overfor store utfordringer i alle sine tre kjerneområder (etterlevelse av eksisterende regelverk, reform av tvisteløsningssystemet, og utvikling av nytt regelverk); 2) disse utfordringene var kraftige forsterket av pandemi og krig i Ukraina; og 3) WTO hadde ikke inngått avtaler siden ministerkonferansene i Nairobi i 2015 og på Bali i 2013.

Det ble derfor sett på som en viktig milepæl at ministrene klarte å bli enige om en pakke med nye avtaler i Genève. Det ble av mange sett på som en betydelig seier for det multilaterale handelssamarbeidet og et viktig signal om at WTO fremdeles må anses som relevant.

Samtidig er det press på at ministermøtet nå i Abu Dhabi må fortsette å levere nye forpliktende avtaler og ikke minst en reform av tvisteløsningssystemet.

Avtale om fiskerisubsidier

«Det er veldig gledelig og på høy tid at vi endelig får på plass en avtale om skadelige fiskerisubsidier. Dette er godt nytt for bærekraftige fiskeribestander i verdens hav og internasjonalt samarbeid.» Det sa daværende utenriksminister Huitfeldt da avtalen om fiskerisubsidier var klar i Genève i juni 2022. Avtalen viste at det var mulig å komme til enighet om spørsmål hvor partene i utgangspunktet og gjennom flere år hadde stått langt fra hverandre.

Regjeringen [skrev i forbindelse med avtalen](#) at 33 prosent av verdens fiskebestander er overutnyttet. Samtidig gir myndighetene i mange land milliarder i subsidier til fiskerisektoren. Slike subsidier bidrar til overkapasitet og overfiske. I forhandlingene frem mot 2022-møtet var det viktig for Norge å balansere ressurs hensyn, miljøhensyn og utviklingshensyn. Et endret regelverk og reduserte fiskerisubsidier vil ifølge regjeringen bidra til å begrense fiskerier som i dag ikke er bærekraftige. Regjeringen skriver at dette vil gi en viktig miljøgevinst.

I tillegg er hensynet til utviklingsland, og særlig de minst utviklede landene, sentralt for Norge. Den avtalen som ble inngått i 2022, [ligger nå til behandling i Stortinget](#). Det er forventet at samtykke vil bli gitt før ministermøtet i Abu Dhabi.

Så er det samtidig en forventning om at WTOs medlemsland fortsetter sine samtaler om ytterligere begrensninger i fiskerisubsidier.

WTO-reform

WTO-ministrene forpliktet seg i 2022 til å arbeide for reform av organisasjonen og for å forbedre alle dens funksjoner gjennom en åpen og inkluderende prosess. Gjennomgangen er siden blitt utført gjennom WTOs generalråd og dets underorganer, med mål om å legge frem reformforslag til ministerkonferansen i Abu Dhabi.

[I et møte med EUs handelsministre 23. januar d.å., var det konsensus om at et velfungerende tvisteløsningssystem er en hovedprioritering for EU](#) på ministermøtet i Abu Dhabi. EUs handelskommisær uttalte i forbindelse med handelsministermøtet at *“In terms of priorities, I would highlight the questions on WTO reform and having a reformed, functioning dispute settlement system.”*

Det store spørsmålet er om WTOs ministre greier å enes om en slik reform i Abu Dhabi. Ifølge Politico møttes WTOs tviseløsningsorgan i Genève 26. januar for å se på muligheten for å gjenopprette funksjonene som tvisteløsningssystemet utførte helt frem til USA blokkerte utnevnelsen av nye dommere til ankeorganet for fire år siden. Leder for forhandlingene, en representant for Guatemala, skal ha planlagt fire intense forhandlingsuker med mål om en enighet innen utgangen av januar, og i forkant av ministermøtet. Men diplomater i Genève skal være skeptiske til en snarlig løsning, og at lite uansett kan gjøres før selve ministermøtet. Visstnok skal EU, Kina og andre ønske en løsning innen ministermøtet, mens amerikanske representanter skal ha sagt at fristen er utgangen av året.

På [europautvalgsmøtet i mars 2022](#) sa daværende utenriksminister at den økonomiske og geopolitiske rivaliseringen mellom USA og Kina preger arbeidet i WTO. Spesielt skal USA være tydelig på at Kina har utnyttet svakheter i WTOs regelverk for å skaffe seg urimelige konkurransefordeler, bl.a. gjennom skjult statsstøtte, statseide bedrifter og tyveri av teknologi. Utenriksministeren informerte om at Kina i økende grad har vært part i WTOs tvistesaker, som også knytter seg til den større politiske dagsordenen. Huitfeldt sa at Norge i utgangspunktet forholdt seg nøytralt med hensyn til andre WTO-medlemmers tvistesaker, men at *«vi er likevel ikke blinde for de politiske aspektene i tvisteløsningssakene og følger utviklingen nøye»*.

Ankeorganet i WTO har lenge vært ute av spill på grunn av at USA har nektet å utnevne nye dommere, både under president Trump og nå under president Biden. Det kan også se ut som USA til en viss grad ignorerer de beslutningene som tas av tvisteløsningsorganene som fremdeles fungerer. Den amerikanske administrasjonen avfeide for eksempel [beslutningen i WTOs tvisteløsningsorgan \(første instans\) om at de ensidige straffetiltakene som President Trump innførte med begrunnelse i nasjonal sikkerhet og som President Biden viderefører, bryter med WTO-regelverket](#). De anket beslutningen, men til et ankeorgan de selv sørger for at ikke fungerer ved ikke å utnevne nye dommere, og derfor vel vitende om at det ikke vil bli noen endelig beslutning i saken.

Nye EU-initiativ: EUs passasjermobilitetspakke

Europakommisjonens passasjermobilitetspakke ble [lagt frem 29. november 2023](#) og omfatter alle transportformer (luftfart, bane, vei og sjø). Formålet med pakken er å adressere svakheter ved dagens regelverk, og Kommisjonen presenterer flere initiativ som skal bidra til å styrke passasjerrettigheter og forbedre flyten av reiseinformasjon. Alle lovforslagene i pakken er merket EØS-relevant fra Kommisjonens side.

Passasjermobilitetspakken har fokus på tre aspekter: 1) styrkede passasjerrettigheter, 2) beskyttelse av pakkereisende, 3) endring av regelverket for multimodale reiseinformasjonstjenester og opprettelsen av et felles europeisk mobilitetsdataområde (European mobility data space, EMDS). I det nye regelverket ligger også en styrking av rettighetene til passasjerer med nedsatt funksjonsevne. Kommisjonen skriver i [pressemeldingen](#) at bakgrunnen for pakken blant annet er erfaringer fra covid-19-krisen og reiseselskapet Thomas Cooks konkurs i 2019, som hadde store konsekvenser for både reisende og reisemarkedet.

EUs passasjermobilitetspakke består av følgende initiativ:

[Revisjon av pakkereisedirektivet \(2015\)](#)

De foreslåtte endringene vil presisere pakkereisearrangørenes forpliktelser og ansvar. Ifølge regjeringens [EØS-notat](#) er det overordnede målet med revisjonsforslaget å styrke forbrukerbeskyttelsen, også ved store kriser, samt forbedre systemet og dermed sikre tilliten til pakkereiser i det indre marked. Lovforslaget skal gjøre regelverket på området enklere og tydeligere, noe som også vil være en fordel for næringslivet og pakkereisearrangører. I lovforslaget ligger blant annet bestemmelser som begrenser pakkereisearrangørers mulighet til å kreve forhåndsbetaling for en pakkereise (maks 25 prosent av pakkeprisen), med visse unntak. Arrangører kan heller ikke be om en samlet betaling tidligere enn 28 dager før pakkereisens begynnelse. Bestemmelser skal også sikre reisende refusjon ved avbestillinger og avlysninger, samt at verdibevis (vouchers) og tilbakebetalingskrav beskyttes hvis arrangøren går konkurs. Som direktivet fra 2015 er direktivforslaget fullharmonisert, som betyr at medlemslandene ikke kan ha verken strengere eller lempeligere nasjonale regler.

[Revisjon av de eksisterende passasjerrettforordningene på transportområdet](#)

Forordningsforslaget endrer flere forordninger på transportområdet (261/2004, 1107/2006, 1177/2010, 181/2011 og 2021/782) knyttet til håndheving av passasjerrettigheter. Ifølge Kommisjonen er det visse huller i dagens regelverk, samtidig som mangler ved gjennomføring og håndheving forhindrer passasjerer i å fullt ut nyttiggjøre seg sine rettigheter. Revisjonsforslaget tar tak i disse problemene gjennom å styrke håndhevingsmekanismer og innføre regler for blant annet refusjon for flypassasjerer som bestiller flyreisen via en formidler.

[Passasjerrettigheter ved multimodale reiser](#)

Forordningsforslaget introduserer en ny beskyttelse for passasjerer som benytter forskjellige transportformer under en reise. Passasjerer vil få mer informasjon og være bedre beskyttet når de reiser på en enkeltbillett som dekker hele reisen. Personer med nedsatt funksjonsevne skal også få hjelp ved overgang fra en transportform til en annen. Ett [forslag til revisjon av delegert](#)

[forordning om multimodale reiseinformasjonstjenester \(MMTIS\)](#) skal gjøre det lettere for passasjerer å finne realtidsinformasjon om forskjellige transportformer og oppdateringer om forsinkelser og avlysninger under reisen. Det skal også informeres om andre forhold som har betydning for passasjerer, som om det er lov å ta med sykler, og tilgjengelighet for passasjerer med nedsatt funksjonsevne eller nedsatt mobilitet.

[Europeisk mobilitetsdataområde \(EMDS\)](#)

Meddelelsen skisserer Kommisjonens foreslåtte vei videre for å opprette et felles europeisk mobilitetsdataområde (EMDS). Målet er å overvinne tekniske og juridiske barrierer og sikre pålitelig og sikker datadeling, samtidig som EMDS skal lette tilgang, sammenslåing og deling av data fra eksisterende og fremtidige transport- og mobilitetsdatakilder. Dataområdet skal gi adgang til og deling av realtidsdata så passasjerer kan holde seg orientert om transportsituasjonen og trafikkforhold, og dermed lettere kunne planlegge reiser. Det skal også bli mulig for offentlige og private aktører å utvikle innovative transporttjenester og datadrevet politikktutforming på transportområdet.

«Vi støtter det overordnede målet til EU-kommisjonen om å styrke passasjerrettene. Som eit ledd i utforminga av norske posisjonar ser vi gjerne at norske aktørar kjem med synspunkt på forslaga i den nye regelverkspakka til kommisjonen», uttalte samferdselsminister Jon Ivar Nygård 21. desember 2023 i en [kort omtale av passasjermobilitetspakken](#). Fristen for å sende innspill til regjeringen er 1. februar 2024. Ifølge regjeringen hører revisjonen av pakkereisedirektivet under Barne- og familiedepartementet, mens de andre lovforslagene i pakken hører under Samferdselsdepartementet.

Passasjermobilitetspakken har fått en blandet mottagelse av interesseorganisasjoner. Paraplyorganisasjonen European Disability Forum publiserte en [pressemelding](#) samme dag som Kommisjonens fremleggelse, hvor de blant annet uttrykte skuffelse over at de foreslåtte tiltakene ikke inkluderer en full revisjon av forordningen om [rettigheter for funksjonshemmede på flyreiser](#): «They ignore the problem of the many cases of denial of boarding of persons with disabilities, still allowing blatant discrimination on a daily basis, as well as maintaining uncertainty and additional costs for passengers with disabilities».

Den europeiske forbrukerorganisasjonen BEUC skrev i en [pressemelding](#) samme dag at de ønsker deler av pakken velkommen, men er skuffet over mangler ved Kommisjonens fremleggelse: «Measures to fix well-known and long-standing issues detrimental to travellers, such as the lack of consumer protection when an airline goes bankrupt, have not been addressed and are postponed once again. Introducing the right for passengers to cancel their tickets for free in times of crisis is another outstanding consumer request, which has again been left aside despite an obvious need for action».

Lovforslagene i passasjermobilitetspakken er i en tidlig fase i behandlingen i Europaparlamentet og Rådet.

Andre relevante saker:

Regjeringen har ikke meddelt at den vil orientere om debatten som fant sted i plenum i Europaparlamentet 17. januar om det norske vedtaket om å åpne for mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen, men vi tar likevel med innberetningen fra Stortingets Brusselkontor om saken siden den kan være av interesse for Europautvalget.

Statssekretær (Maria Varteressian) i UD hadde forrige uke møter om saken med enkeltmedlemmer av Europaparlamentet. Energiminister Terje Aasland møtte en av saksordførerne i Europaparlamentet, Hildegard Bentele (EPP, Tyskland), i Brussel den 30. januar. Representanter for Stortingets EFTA-delegasjon og Stortingets energi- og miljøkomite

hadde også et (digitalt) møte med MEP Bentele og medlemmer i Europaparlamentets delegasjon med ansvar for EØS og Norge samme dag.

Mineraler på havbunnen – debatt i Europaparlamentet

Etter initiativ frå ytre venstre-gruppa (The Left) i Europaparlamentet var det ved opninga av plenum 15. januar fleirtal for å be om ei fråsegn frå Kommisjonen etter vedtaket i Stortinget 9. januar om å opne for mineralverksemd på havbotn. Det er lagt opp til at Parlamentet skal vedta ein resolusjon om dette spørsmålet i februar.

Det var landbrukskommissær Janusz Wojciechowski som representerte Kommisjonen onsdag ettermiddag. Han sa at Noreg er det fyrste landet som opnar for slik kommersiell verksemd på havbotn. Kommisjonens standpunkt er at det ikkje bør opnast for slik verksemd før det er eit betre kunnskapsgrunnlag om effektane for miljø og fiskeri. Noreg har råderett over sin kontinentalsokkel, men slik verksemd vil kunne ha konsekvensar også utanfor den norske sokkelen. Vidare har Noreg også internasjonale plikter knytt til havet over sokkelen gjennom ei rekkje internasjonale avtaler, inkludert Svalbard-traktaten.

I debatten kom det til dels svært krass kritikk av vedtaket i Noreg frå fem av partigruppene. Dette gjaldt spesielt representantar frå Dei grønne og frå The Left. Det var berre desse gruppene som hadde meir enn eit innlegg i debatten. Mange av innlegga tok til orde for at Noreg må reversere vedtaket og at det er for lite kunnskap om effektane av slik verksemd til at det er forsvarleg å opne for den. Mange tok til orde for eit internasjonalt moratorium mot mineralverksemd på havbotn. Fleire viste også til at gjennom auka resirkulering og betre batteri kan verda fint klare seg utan å opne for verksemd med potensielt store negative effektar for havmiljøet. Fleire viste til at det paradoksalt at vedtaket kjem i Noreg som dei siste åra har profilert seg som ein pådrivar for å ta vare på verdshava. Mange viste spesielt til at Arktis er eit sårbart område som det må tas spesielt omsyn til. Ein representant frå The Left tok til orde for at EU må innføre eit importforbod for produkt som inneheld mineral som kjem frå havbotn. Det var berre dei to innlegga frå den konservative gruppa (ECR) og ytre høgre-gruppa (ID) som gav støtte til Noreg. Dei peika begge på det paradoksale i at mange som er i mot havbotnmineral er tilhengjarar av utbygging av vindmøller og generelt ynskjer ei grøn omstilling som er avhengig av mineral frå land som Kongo og Kina. Dette er mineral som til dels blir produsert på svært uheldige vis både med barnearbeid og store miljøkonsekvensar. Det er intellektuelt uheiderleg å kritisere Noreg og samstundes etterspørje fleire mineral til den grønne omstillinga.

Wojciechowski sa avslutningsvis at Kommisjonen følgjer nøye med på konsekvensane av det norske vedtaket. Kommisjonen tek synspunkta til Europaparlamentet til etterretning og deler mykje av den same uroa som kom fram i debatten. Han viste til den grønne alliansen mellom EU og Noreg frå 2023 og at Kommisjonen vil kommunisere med Noreg innanfor denne for å sikre beskyttelse av det marine miljøet generelt, og spesielt det sårbare miljøet i Arktis. Kommisjonen ser fram til resolusjonen som Parlamentet skal vedta i februar.

Rettsaker:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 2. februar 2024. Liste med omtale av EU-rettsaker som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på møtet ble oversendt Europautvalget 25. januar. Listen består av 85 rettsaker, hvorav tre tilhører gruppe 1 (rettsaker som krever lov- eller budsjettendring eller griper vesentlig inn i norsk handlefrihet) og som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103. Disse vil komme tilbake til Stortinget og bli behandlet på ordinær måte i relevant komite.

Gruppe 1 - Rettsaker som krever lov- eller budsjettendring samt rettsaker som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet

Vi beskriver her om hver av samtykke-sakene kort. For mer utførlige kommentarer, henviser vi til dokumentasjonen fra Utenriksdepartementet som ble oversendt Europautvalget 25. januar.

Finansdepartementet

[32020L1504](#) Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2020/1504 av 7. oktober 2020 om endring av direktiv 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter

Ettersom gjennomføring av rettsakten krever lovendring tas det forbehold om Stortingets samtykke. Det fremgår i [departementets EØS-notat](#) at direktivet er et endringsdirektiv til verdipapirmarkedsdirektivet (MiFID II). Endringsdirektivet har sammenheng med [folkefinansieringsforordningen \(2020/1503\)](#) (omtalt nedenfor). Folkefinansieringstjenester kan etter omstendighetene anses som en konsesjonspliktig investeringstjeneste etter MiFID II. Endringsdirektivet innebærer at tilbydere av folkefinansieringstjenester unntas fra reglene i MiFID II, for å unngå overlapp med folkefinansieringsforordningen.

Når direktivet tas inn i EØS-avtalen, vil reglene gjennomføres i norsk rett ved lov- eller forskriftsendring. Verdipapirlovutvalget foreslår i NOU 2021:10 at verdipapirhandeloven § 9-3 endres, slik at folkefinansieringsforetak som yter tjenester som omfattes av folkefinansieringsloven, unntas fra krav om tillatelse etter verdipapirhandeloven og fra bestemmelsene i verdipapirhandeloven som gjennomfører MiFID II.

[32020R1503](#) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/1503 av 7. oktober 2020 om europeiske tilbydere av folkefinansieringstjenester til næringsvirksomhet og om endring av forordning (EU) 2017/1129 og direktiv (EU) 2019/1937

Ettersom gjennomføring av rettsakten krever lovendring tas det forbehold om Stortingets samtykke. Forordningen fastsetter et rammeverk for lånebasert og egenkapitalbasert folkefinansiering til næringsvirksomhet, og har blant annet til formål å legge til rette for et velfungerende indre marked for folkefinansiering, samtidig som investorbekyttelsen styrkes.

Folkefinansiering kjennetegnes ved at en næringsdrivende aktør eller en forbruker henter inn kapital fra et stort antall småinvestorer via en nettbasert plattform. Folkefinansiering har blitt en stadig vanligere finansieringskilde for nyetablerte, små og mellomstore bedrifter som har vanskelig for å skaffe finansiering gjennom de tradisjonelle kapitalmarkedene. For å skape et enhetlig regelverk for folkefinansieringstjenester, vedtok derfor EU i oktober 2020 en forordning (2020/1503) om europeiske tilbydere av folkefinansieringstjenester for næringsvirksomhet. Folkefinansieringsforordningens virkeområde er begrenset til folkefinansiering hvor låntaker/prosjekteier er næringsdrivende.

Folkefinansieringsforordningen gir ensartede krav til yting av folkefinansieringstjenester. Kompetansen til å gi tillatelse til og føre tilsyn med tilbydere av folkefinansieringstjenester, ligger hos hjemstatsmyndigheten. Videre åpnes det for grensekryssende ytelse av folkefinansieringstjenester for næringsvirksomhet. Samtidig med folkefinansieringsforordningen vedtok EU et direktiv med en endring i MiFID II (2014/65). Formålet er å foreta tilpasning av MiFID II til de nye reglene i folkefinansieringsforordningen.

Rettslige konsekvenser: I [NOU 2021: 10 Ny lov om folkefinansiering av næringsvirksomhet – Gjennomføring av forordningen om europeiske tilbydere av folkefinansieringstjenester til næringsvirksomhet \(folkefinansieringsforordningen\)](#) foreslo verdipapirutvalget at forordningen gjennomføres i en ny lov om folkefinansiering av næringsvirksomhet. Reguleringen av folkefinansieringstjenester vil medføre behov for enkelte endringer i bl.a. verdipapirhandeloven, låneformidlingsloven, låneformidlingsforskriften, finansforetaksloven og finansforetaksforskriften.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Innlemmelse av forordningen vil medføre økte oppgaver og utgifter for Finanstilsynet, både gjennom veiledning, behandling av søknader om tillatelse og tilsyn med tilbyderne. Hvor omfattende ressursbruken knyttet til de nye oppgavene vil bli for Finanstilsynet, avhenger av omfanget av folkefinansieringstjenester. Det er antatt at oppgavene vil håndteres innenfor gjeldende budsjett. Økt ressursbruk fra tilsynsmyndighetene vil måtte utliknes på tjenestetilbyderne.

Helse- og omsorgsdepartementet

[32023R2197](#) Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/2197 av 10. juli 2023 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/745 med hensyn til tildeling av entydige utstyrsidentifikasjonskoder for kontaktlinser

Ettersom gjennomføring av rettsakten krever lovendring tas det forbehold om Stortingets samtykke. Forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr gir regler om unik utstyrsidentifikasjon (UDI), et system med formål om å sikre identifikasjon og sporbarhet for utstyr. Før utstyret plasseres på markedet, skal produsenten tildele utstyret og alle høyere emballasjenivåer en UDI-kode. UDI består av en utstyrsidentifikasjonskode (UDI-DI) og en produksjonsidentifikasjonskode (UDI-PI). UDI-kodene er en viktig del av produktregistreringen i medisinsk utstyr-databasen EUDAMED.

UDI-DI skal tildeles en spesifikk modell av utstyr og produsent. Det finnes mange ulike variasjoner av kontaktlinser, da det er mange ulike parametere som spiller inn som ulike korreksjoner og styrker. I henhold til forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr, ville alle disse variasjonene måtte tildeles egen UDI-DI. Dette ville medført et svært høyt antall registreringer i EUDAMED som ville gjort databasen uoversiktlig, og registreringsnøyaktigheten er ikke proporsjonal i henhold til kontaktlinsers risikoprofil. Det er derfor tilstrekkelig at kontaktlinser som har samme kliniske og designmessige parametere grupperes under samme UDI-DI (master UDI-DI). Denne delegerte kommisjonsforordningen endrer derfor reglene i forordning (EU) 2017/745, slik at det ovennevnte blir gjeldende, jf. vedlegg VI del C punkt 6.6. Forordningen trer i kraft fra 9. november 2025. Produsenter kan før dette tidspunktet tildele master UDI-DI i henhold til regelendringene.

Rettslige konsekvenser: Denne delegerte kommisjonsforordningen endrer forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr, som er gjennomført i norsk rett i lov 9. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr. Da det i skrivende stund ikke foreligger noen derogasjonsbestemmelse i lov om medisinsk utstyr, krever gjennomføringen av denne forordningen lovendring.

Gruppe 2 - Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet og rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Dette er rettsakter som ikke krever lovendring, ikke har budsjettmessige konsekvenser, eller ikke er av annen viktighet. De krever derfor ikke Stortingets samtykke. For enkelte av rettsaktene er det allikevel angitt at de vil ha økonomiske og administrative konsekvenser, uten at EØS-notatene presiserer hvor omfattende disse blir. Vi tar med en kort beskrivelse av et par av disse her:

Finansdepartementet: [32023R2486](#) *Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/2486 av 27. juni 2023 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/852 (Bærekraftig finansiering: vilkår for at økonomisk aktivitet skal anses å bidra til bærekraftig bruk og beskyttelse)* I [departementets EØS-notat](#) fremgår det at «Det må påregnes en del administrative og økonomiske konsekvenser ved etterlevelsen av de tekniske screeningkriteriene, både for foretak som er underlagt krav om taksonomirapportering for sin egen økonomiske virksomhet, for aktører som ønsker å tilby finansielle produkter som oppfyller taksonomien, og for Finanstilsynet som skal føre tilsyn med aktørenes etterlevelse av regelverket om bærekraftig finans.»

Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet: [32023R1798](#)

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/1798 av 10. juli 2023 om endring av delegert forordning (EU) 2020/689 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/429 med hensyn til overvåkingsregler, utryddelsesprogrammer og sykdomsfri status for visse listeførte og nye sykdommer. I [departementets EØS-notat](#) står det følgende: «Endringene som utvider målpopulasjonen til andre enn listeførte arter for sykdommen, kan medføre både økonomiske og administrative konsekvenser når det gjelder overvåkning av visse sykdommer. Omfanget av konsekvensene er utfordrende å beregne fordi det avhenger av en vurdering av om og hvilke arter som må inkluderes på bakgrunn av artenes risiko for dyre- og humanhelsen. Et eksempel på dette vil være at målpopulasjonen ved overvåkning av fugleinflensa sannsynligvis må utvides til å omfatte visse arter av holdte pattedyr og ville pattedyr. Tilsvarende vil målpopulasjonen for overvåkning av bovin tuberkulose sannsynligvis måtte utvides til å omfatte ville hjortedyr og ville rovdyr.»